

Input // output

Hypotheekrente

De onzekerheid over toekomstige huizenprijzen die ontstond door het debat over de hypotheekrenteaftrek, heeft ertoe geleid dat mensen meer zijn gaan voorzorgsparen. Deze conclusie trekt Mastrogiacommo op basis van empirisch onderzoek. Hiertoe gebruikt hij onder meer een enquête die in 2010 onder Nederlandse huishoudens werd afgenomen. Er werden op dat moment meerdere hervormingen overwogen, maar nog onduidelijk was welk plan doorgang zou vinden. De onderzoeker schat dat de hiermee gepaard gaande prijsonzekerheid op de hui-

zenmarkt het spaarsaldo per huishouden heeft doen toenemen met zes procent, ofwel achtduizend euro. Dit geld had anders geconsumeerd kunnen worden. De onderzoeker vindt tevens aanwijzingen dat de uiteindelijk gekozen hervorming de onzekerheid niet heeft weggenomen, maar juist heeft aangewakkerd. Huishoudens denken namelijk niet dat deze hervorming een permanent karakter zal hebben.

Mastrogiacommo, M. (2013) *Reform of the mortgage interest tax relief system, policy uncertainty and precautionary savings in the Netherlands*. DNB Working Paper, 380.

Annuïteiten

De Nederlandse markt voor pensioenannuïteiten is naar internationale maatstaven efficiënt. Deze conclusie trekken Cannon *et al.* door de verkoopprijs van annuïteiten te vergelijken met de daaraan verbonden lijfrente-uitkeringen. In de optimale situatie zou de verkoopprijs gelijk moeten zijn aan de verdisconteerde waarde van alle lijfrente-uitkeringen bij elkaar. De fractie van de verkoopprijs die mensen terugkrijgen in de vorm van uitkeringen, de zogenaamde *money's worth*, is dus idealiter gelijk aan 1. Gedurende de gehele onderzochte periode 2001–2012 blijkt de *money's worth* groter dan 0,9. Opvallend is dat de *money's worth* tussen 2008 en 2010 zelfs groter was dan 1. Voor de meest recente observatie, eind 2012, lag de waarde op 0,95. Uit het onderzoek blijkt verder dat klanten hun lijfrente met gemiddeld vijf procent kunnen verhogen door over te stappen naar een goedkopere aanbieder van annuïteiten. Dit kan duiden op geringe concurrentie tussen verschillende aanbieders of beperkte rationaliteit van klanten.

Cannon, E., R. Stevens en I. Tonks (2013) *Price efficiency in the Dutch annuity market*. NETSPAR Discussion Paper, 016.

Fundamenteel

Concurrentie verlegt de focus bij bedrijven van fundamenteel naar toegepast onderzoek. Dit resultaat volgt uit empirisch onderzoek naar Vlaamse bedrijven in de periode 2004–2009. Šaljanin en Thorwarth stellen dat de baten van fundamenteel onderzoek voor de maatschappij vaak groter zijn dan die van toegepast onderzoek. De private baten van fundamenteel onderzoek zijn echter vaak onzeker en gering, in tegenstelling tot toegepast onderzoek. Concurrentie dwingt bedrijven om fundamenteel onderzoek, dat meestal voortkomt uit intrinsieke motivatie, op te schorten ten faveure van toegepast onderzoek, dat bedrijfskundig aantrekkelijker is.

Šaljanin, S. en S. Thorwarth (2013) *Does competitive pressure spur or hinder corporate basic research?* Leuven: Katholieke Universiteit Leuven.

Havens

De havens van Rotterdam en Amsterdam presteren internationaal gezien goed qua volume groei en marktaandeel. Dit concluderen Merk en Notteboom uit gegevens over 2011 en 2012. Maar ondanks hun sterke positie in de goederenoverslag hebben beide havens geen positie als toonaangevend centrum van maritieme dienstverlening, waar bijvoorbeeld verzekeringsinstellingen en rederijen ook toe behoren. Om dit te bereiken bevelen de auteurs aan om de samenwerking met andere sectoren, zoals de financiële sector, te stimuleren en de regionale en internationale samenwerking te intensiveren. Verder constateren de auteurs dat de positieve economische effecten van de havens, zoals het ontstaan van een robuust transportnetwerk, zich uitstrekken tot over de nationale grenzen, terwijl negatieve effecten, zoals milieuschade, zich vooral lokaal concentreren. Deze effecten moeten worden gekwantificeerd zodat ze meegenomen kunnen worden in de besluitvorming.

Merk, O. en T. Notteboom (2013) *The competitiveness of global port-cities: the case of Rotterdam, Amsterdam – the Netherlands*. OECD Regional Development Working Papers, 008.

Tanken

De pompprijs van LPG in Nederland is sinds begin 2013 consequent gedaald. Op 1 januari bedroeg de prijs voor een liter LPG nog 81,2 eurocent. Deze literprijs was op 31 mei geslonken tot 68,3 cent. Deze neerwaartse trend is echter niet te ontdekken voor de benzine- en

68,3

Literprijs LPG in
eurocenten

dieselprijzen. Gedurende dit kalenderjaar fluctueerden de pompprijzen van deze brandstoffen rond een stabiel gemiddelde van 1,75 respectievelijk 1,44 euro.

Redactionele berekening op basis van data over de pompprijzen van motorbrandstoffen, CBS (2013).

Corrupt

Voor landen waar het bbp per hoofd van de bevolking op jaarbasis lager is dan 8842 dollar, is het verhogen van de ambtenarensalarissen een middel om corruptie tegen te gaan. Dit blijkt uit analyse van crosssectie-data uit verschillende bronnen. *Le et al.* leggen uit dat een hoger salaris de opportuniteitskosten van corruptie verhoogt, omdat corruptie kan leiden tot ontslag. Uit het onderzoek blijkt verder dat een verhoging van de ambtenarensalarissen in landen waar het bbp per capita hoger ligt dan 19.468 dollar, zoals in Nederland, corruptie juist doet toenemen, al is deze toename statistisch niet significant. Een verklaring voor dit verband kan zijn dat een hoger salaris ambtenaren meer middelen geeft om anderen om te kopen.

Le, V.-H., J. de Haan en E. Dietzenbacher (2013) Do higher government wages reduce corruption? Evidence based on a novel dataset. *CESifo Working Paper*, 4254.

Eigenhandig

Müller en Duersch onderzoeken hoe werknemers reageren als hun werkgever hen financieel uitbuit. In hun laboratoriumexperiment moet een werknemer een taak uitvoeren, wat omzet voor de werkgever oplevert. De werkgever, die niets heeft hoeven doen, verdeelt vervolgens deze omzet. Hij kan de omzet aan de werknemer schenken of een aanzienlijk deel daarvan voor zichzelf houden. Als de werkgever kiest voor zijn eigen portemonnee, mag de werknemer een deel van het achtergehouden geld laten vernietigen. Uit het onderzoek blijkt dat werknemers ervoor willen betalen om deze genoegdoening eigenhandig uit te voeren. Ook zijn werknemers die zelf het briefgeld verscheuren gelukkiger dan werknemers die dit door een ander moeten laten doen.

Müller, J. en P. Duersch (2013) Taking punishment into your own hands: an experiment. *Tinbergen Institute Discussion Paper*, 071.

Voorspellen

Indicatoren over de liquiditeit van de vijf grootste economieën, waartoe ook de eurozone behoort, kunnen hausses op nationale vastgoed- en aandelenmarkten voorspellen. Dit blijkt uit empirisch onderzoek van Bierut naar hausses in twintig verschillende OESO-landen in de periode 1970–2010. De groei van de primaire geldhoeveelheid in de G5-landen blijkt de beste liquiditeitsmaatstaf om een hausse op de vastgoedmarkt te voorspellen. Groei van particuliere kredieten is de beste maatstaf om een aandelenhausse te voorzien.

Bierut, B (2013) Global liquidity as an early warning indicator of asset price booms: G5 versus broader measures. *DNB Working Paper*, 377.

Voorlezen

Voorlezen door ouders verbetert de leesvaardigheid van een kind. Deze conclusie trekken Kalb en Van Ours op basis van econometrisch onderzoek naar Australische kinderen die geboren zijn rond de milleniumwisseling. Drie tot vijf dagen per week voorlezen in hun vierde en vijfde levensjaar blijkt kinderen een half jaar voorsprong te geven op hun leeftijdsgenootjes wat betreft leesvaardigheid. Zes à zeven dagen

per week voorlezen geeft zelfs een voorsprong van een heel jaar. De voorsprong op kinderen die niet voorgelezen kregen blijft minimaal zes jaar lang in stand.

Kalb, G. en J.C. van Ours (2013) Reading to young children: a head-start in life? *CentER Discussion Paper*, 029.

Files

Hoogopgeleide Nederlanders willen acht euro meer betalen dan hun laagopgeleide landgenoten om de gemiddelde autoreistijd naar hun werk met een uur te verkorten. Dit resultaat volgt uit econometrisch onderzoek van Koster en Koster naar de kosten van autoforensisme. Hiertoe gebruiken zij een enquête die is afgenomen onder pendelaars. Uit het onderzoek blijkt verder dat ongeveer een kwart van de onderzochte kosten van autoforensisme te maken heeft met files. Een deel daarvan is toe te schrijven aan het feit dat een file het plannen en bijwonen van vergaderingen bemoeilijkt, maar het grootste deel komt door de extra reistijd die files met zich meebrengen. De monetaire kosten van autoforensisme bleven buiten beschouwing.

Koster, P. en H. Koster (2013) Commuters' preferences for fast and reliable travel. *Tinbergen Institute Discussion Paper*, 075.

Specialisatie

Een baan in een kleine stad is veelzijdiger dan een baan in een grote stad, zo blijkt uit theoretisch onderzoek van Kok. Doordat er in een grote stad meer professionals aanwezig zijn, kan er daar meer arbeidsverdeling plaatsvinden, waardoor professionals een smaller takenpakket krijgen toebedeeld. De onderzoeker verifieert deze theoretische voorspelling empirisch met gegevens over Duitse banen in 2006. Uit dezelfde gegevens blijkt verder dat bij een baan in een grote stad complexere vaardigheden worden toegepast dan bij een vergelijkbare baan in een kleine stad. Een mogelijke oorzaak is dat werknemers in grote steden meer gespecialiseerd zijn dan hun collega's in kleine steden. Specialisatie zorgt er namelijk voor dat werknemers meer tijd kunnen steken in hun hoofdtaken. Dit bevordert de ontwikkeling van vaardigheden.

Kok, S. (2013) Town and city jobs: your job is different in another location. *CPB Discussion Paper*, 246.

Levensverwachting

In 2012 is de levensverwachting bij geboorte van Nederlanders gelijk gebleven, vergeleken met het jaar ervoor. De gemiddelde man werd zowel in 2011 als in 2012 79,1 jaar oud, terwijl vrouwen gemiddeld gezien sterven op een leeftijd van 82,8 jaar. De levensverwachting

0%

Toename
levensverwachting

van mannen nam in de periode 2001–2011 jaarlijks met vier maanden toe. Voor hun vrouwelijke tegenpolen was de toename 2,5 maand per jaar.

CBS (2013) Levensverwachting in 2012 vrijwel onveranderd. *Web-magazine*, 6 juni.